

**ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1**

Με βάση τα παραδείγματα που δίνονται και προσέχοντας τις έντονα γραμμένες λέξεις (εισαγωγή, εκφορά) και τις λέξεις με πλάγια γράμματα (ρήμα εξάρτησης), να συμπληρώσετε τον πίνακα γράφοντας τα στοιχεία που κάθε φορά σας ζητούνται.

Είναι επιρρηματικές προτάσεις κρίσεως ή επιθυμίας με άρνηση κατά κανόνα μη.	
-Φήσουσί με σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ οὐκ εἰμί (Ισχυρίζονται ότι είμαι σοφός, αν και δεν είμαι). - Πάντες οὖν ἄνθρωποι, ὅταν ἀναγκασθῶσιν, ἐὰν καὶ μὴ βούλωνται παντὶ πολεμοῦσι (Όλοι λοιπόν οι άνθρωποι, όταν αναγκαστούν, αν και δε θέλουν πολεμούν εναντίον οποιουδήποτε). -Οἱ μὴ καλῶς βεβουλευμένοι, ἂν καὶ κατορθώσωσι περὶ τινος τῶν πράξεων, μικρὸν διαλιπόντες πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς ἀπορίας κατέστησαν (Αυτοί που δεν έχουν σκεφτεί σωστά, αν και πέτυχαν σε κάποιες από τις προσπάθειές τους, αφού αποκόμισαν μικρό κέρδος, επανήλθαν στην προηγούμενη δύσκολη κατάσταση). - Φίλον τε γὰρ ἠγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἦν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἦ, πολέμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἦν καὶ τύχη φίλος ὢν (Γιατί θεωρούν φίλο αυτόν που βοηθά, αν και προηγουμένως ήταν εχθρός, εχθρό αυτόν που αντιστέκεται, αν και τυχαίνει να είναι φίλος).	Εισάγονται με τους συνδέσμους:
-Εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς ὅμως (Αν και δε βλέπεις, όμως σκέφτεσαι σωστά). - Πάντες οἱ ποταμοὶ, ἦν καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροι ὄσιν, πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται (Όλοι οι ποταμοί, αν και μακριά από τις πηγές είναι αδιάβατοι, κοντά στις πηγές γίνονται διαβατοί).	Εκφέρονται με:

-**Εἰ καὶ** μὴ δεινὸς πρὸς ταῦτα **πέφυκα**, βοηθήσω τῷ πατρὶ καὶ ἑμαυτῷ (Αν και δεν εἶμαι ικανός από τη φύση μου γι'αυτά, θα βοηθήσω τον πατέρα και τον εαυτό μου).
-«Ἄνδρες, ἡμεῖς μὲν ἐροῦμεν ὑμῖν τὰληθῆ, **εἰ καὶ** τισι **δόξομεν** λίαν παράδοξα λέγειν»(«Ἄντρες, θα πούμε σε σας την αλήθεια, αν και θα φανούμε ότι λέμε πολύ παράξενα πράγματα»)

Δηλώνουν:

**ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1**

Με βάση τα παραδείγματα που δίνονται και προσέχοντας τις έντονα γραμμένες λέξεις (εισαγωγή, εκφορά) να συμπληρώσετε τον πίνακα, γράφοντας τα στοιχεία που κάθε φορά σας ζητούνται.

Είναι επιρρηματικές προτάσεις κρίσεως ή επιθυμίας με άρνηση κατά κανόνα μη.	
-Φήσουσί με σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ οὐκ εἰμί (Ισχυρίζονται ὅτι εἶμαι σοφός, ἀν καὶ δὲν εἶμαι). - Πάντες οὖν ἄνθρωποι, ὅταν ἀναγκασθῶσιν, ἐὰν καὶ μὴ βούλωνται παντὶ πολέμοῦσι (Ὅλοι λοιπόν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν ἀναγκαστοῦν, ἀν καὶ δε θέλουν πολεμοῦν ἐναντίον οποιουδήποτε). -Οἱ μὴ καλῶς βεβουλευμένοι, ἂν καὶ κατορθώσωσι περὶ τινος τῶν πράξεων, μικρὸν διαλιπόντες πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς ἀπορίας κατέστησαν (Αὐτοὶ που δὲν ἔχουν σκεφτεῖ σωστά, ἀν καὶ πέτυχαν σε κάποιες ἀπὸ τις προσπάθειές τους, ἀφού ἀποκόμισαν μικρὸ κέρδος, ἐπανήλθαν στὴν προηγούμενη δύσκολη κατάσταση). - Φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἦν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἦ, πολέμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἦν καὶ τύχη φίλος ὢν (Γιατί θεωροῦν φίλο αὐτόν που βοηθά, ἀν καὶ προηγουμένως ἦταν ἐχθρὸς, ἐχθρὸ αὐτόν που ἀντιστέκεται, ἀν καὶ τυχαίνει νὰ εἶναι φίλος).	Εισάγονται με τους συνδέσμους: εἰ καὶ ἐὰν καὶ ἂν καὶ ἦν καὶ
-Εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς ὅμως (Αν καὶ δε βλέπεις, ὅμως σκέφτεσαι σωστά). -Πάντες οἱ ποταμοὶ, ἦν καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροι ὄσιν, πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται (Ὅλοι οἱ ποταμοί, ἀν καὶ μακριὰ ἀπὸ τις πηγές εἶναι ἀδιάβατοι, κοντὰ στις πηγές γίνονται διαβατοί).	Εκφέρονται με : οριστική υποτακτική Προσοχή: Οἱ δευτερεύουσες ἐναντιωματικές προτάσεις ἐκφέρονται με τις ἐγκλίσεις τῶν υποθετικῶν προτάσεων καὶ σχηματίζουν ὅλα τα εἶδη τῶν υποθετικῶν λόγων.
-Εἰ καὶ μὴ δεινὸς πρὸς ταῦτα πέφυκα, βοηθήσω τῷ πατρὶ καὶ ἑμαυτῷ (Αν καὶ δὲν εἶμαι ἰκανὸς ἀπὸ τὴ φύση μου γι'αὐτά, θα βοηθήσω τὸν πατέρα καὶ τὸν εαυτό μου). -«Ἄνδρες, ἡμεῖς μὲν ἐροῦμεν ὑμῖν τάληθῆ, εἰ καὶ τισὶ δόξομεν λίαν παρὰδοξα λέγειν» (Ἄντρες, θα πούμε σε σας τὴν ἀλήθεια, ἀν καὶ θα φανούμε ὅτι λέμε πολὺ παρὰξένα πράγματα).	Δηλώνουν: ἐναντίωση σε κάτι τὸ πραγματικὸ

**ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2**

Με βάση τα παραδείγματα που δίνονται και προσέχοντας τις έντονα γραμμένες (εισαγωγή, εκφορά), να συμπληρώσετε τα στοιχεία που κάθε φορά σας ζητούνται.

-Καὶ εἰ κακῶς ἔχει τὰ πράγματα, ὅμως ἔστι ταῦτα ἐπανορθώσασθαι (Και αν τα πράγματα βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση, όμως είναι δυνατό αυτά να επανορθωθούν). - Τους υἱεῖς οἱ πατέρες, κἂν ὧσι σώφρονες, ὅμως ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν (Οι πατέρες τους γιους, και αν είναι συνετοί, όμως τους εμποδίζουν από τους πονηρούς ανθρώπους). -Ὁ κιθαρίζειν μαθῶν, καὶ ἐὰν μὴ κιθαρίζῃ, κιθαριστὴς ἐστὶ (Αυτός που έμαθε να παίζει κιθάρα, και αν δεν παίζει κιθάρα, είναι γνώστης της κιθάρας). -Οὐδ' εἴ με ἐκέλευες ταῦτα ποιεῖν, ἠδέως ἂν ταῦτα ἐποίουν (Ούτε αν με διέταζες να κάνω αυτά, με ευχαρίστηση θα τα έκανα). -Ὡστε τῶν ἐπιγιγνομένων, οὐδ' ἦν τις τῶν ἄλλων διενέγκῃ τὴν φύσιν, οὐδὲν ἔξει ποιῆσαι τοιοῦτον (Ὡστε από τους μεταγενεστέρους , κι αν κανείς ξεπερνά τους άλλους στο χαρακτήρα, δε θα μπορέσει να κάνει κάτι τέτοιο). -Οὐδ' ἐὰν ἀντιβολῶσιν ὑμᾶς καὶ ἰκετεύωσιν, δικαίως ἂν αὐτοὺς ἐλεήσαιτε (Ούτε κι αν σας παρακαλούν και σας ικετεύουν, δίκαια δε θα τους ελεήσετε). - Μηδ' ἂν μέλλῃς εὐορκεῖν, μηδένα θεῶν ὁμόσης ἔνεκα χρημάτων (Κι αν δεν πρόκειται να ενεργεῖς σύμφωνα με τους ὄρκους, σε κανένα από τους θεούς να μην ορκιστεῖς για τα χρήματα).	Εισάγονται με τους συνδέσμους:
-Καὶ εἰ μηδένα ἀνθρωπον ἠσχύνου, τοὺς θεοὺς ἐχρῆν σε δεδιέναι (Και αν κανένα ἀνθρωπο δεν ντρεπόσουν, ἔπρεπε τους θεοὺς να φοβάσαι). -Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς κἂν ψευδεῖς ὧσιν (Να φοβάσαι τις συκοφαντίες, κι αν είναι ψεύτικες). - Τῷ λιμῷ ὑμεῖς οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴητε, μάχεσθαι ἂν δύναισθε (Δε θα μπορείτε να πολεμήσετε την πείνα, ἔστω κι αν εἴστε πολὺ γενναῖοι).	Εκφέρονται με:
-Γελᾷ δ' ὁ μωρὸς, κἂν τι μὴ γελοῖον ἦ (Γελάει ο ανόητος, κι αν δεν υπάρχει κάτι γελοῖο). - Καὶ εἰ τὸ χωρίον μὴ ληψόμεθα, τῇ στρατιᾷ ἔσται τὰ ἐπιτήδεια (Και αν την τοποθεσία δε θα καταλάβουμε, στο στράτευμα θα υπάρχουν τα απαραίτητα).	Δηλώνουν:

**ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2**

Με βάση τα παραδείγματα που δίνονται και προσέχοντας τις έντονα γραμμένες (εισαγωγή, εκφορά) να συμπληρώσετε τα στοιχεία που κάθε φορά σας ζητούνται.

Καὶ εἰ κακῶς ἔχει τὰ πράγματα, ὅμως ἔστι ταῦτα ἐπανορθώσασθαι (Και αν τα πράγματα βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση, ὅμως εἶναι δυνατόν αὐτά να ἐπανορθωθούν). - Τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες, κἂν ὧσι σώφρονες, ὅμως ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν (Οἱ πατέρες τοὺς γίους, και αν εἶναι συνετοί, ὅμως τοὺς ἐμποδίζουν ἀπὸ τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους). -Ὁ κιθαρίζειν μαθῶν, καὶ ἐὰν μὴ κιθαρίζῃ, κιθαριστὴς ἔστι (Αὐτός που ἔμαθε να παίζει κιθάρα, και αν δεν παίζει κιθάρα, εἶναι γνώστης τῆς κιθάρας). -Οὐδ' εἴ με ἐκέλευες ταῦτα ποιεῖν, ἠδέως ἂν ταῦτα ἐποίουν (Ούτε αν με διέταξες να κάνω αὐτά, με ευχαρίστηση θα τα ἔκανα). -Ὡστε τῶν ἐπιγιγνομένων, οὐδ' ἦν τις τῶν ἄλλων διενέγκῃ τὴν φύσιν, οὐδὲν ἔξει ποιῆσαι τοιοῦτον (Ὡστε ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους , κι αν κανεῖς ξεπερνά τοὺς ἄλλους στο χαρακτήρα, δε θα μπορέσει να κάνει κάτι τέτοιο). -Οὐδ' ἐὰν ἀντιβολῶσιν ὑμᾶς και ἱκετεύωσιν, δικαίως ἂν αὐτοὺς ἐλεήσαιτε (Ούτε κι αν σας παρακαλοῦν και σας ἱκετεύουν, δίκαια δε θα τοὺς ἐλεήσετε). - Μηδ' ἂν μέλλῃς εὐορκεῖν, μηδένα θεῶν ὁμόσης ἔνεκα χρημάτων (Κι αν δεν πρόκειται να ἐνεργεῖς σύμφωνα με τοὺς ὅρκους, σε κανένα ἀπὸ τοὺς θεοὺς να μην ὀρκιστεῖς για τα χρήματα).	Εισάγονται με τοὺς συνδέσμους: καὶ εἰ κἂν καὶ ἐὰν οὐδ' εἰ οὐδ' ἦν οὐδ' ἐὰν μηδ' ἂν
-Καὶ εἰ μηδένα ἄνθρωπον ἡσχύνου, τοὺς θεοὺς ἐχρῆν σε δεδιέναι (Και αν κανένα ἄνθρωπο δεν ντρεπόσουν, ἔπρεπε τοὺς θεοὺς να φοβάσαι). -Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς κἂν ψευδεῖς ὧσιν (Να φοβάσαι τις συκοφαντίες, και αν εἶναι ψεύτικες). - Τῷ λιμῷ ὑμεῖς οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴητε, μάχεσθαι ἂν δύναισθε (Δε θα μπορεῖτε να πολεμήσετε τὴν πείνα, ἔστω κι αν εἶστε πολὺ γενναῖοι).	Εκφέρονται με: οριστική υποτακτική ευκτική

	Προσοχή : Οι δευτερεύουσες παραχωρητικές προτάσεις εκφέρονται με τις εγκλίσεις των υποθετικών προτάσεων και σχηματίζουν όλα τα είδη των υποθετικών λόγων.
-Γελά δ' ὁ μωρός, κἄν τι μὴ γελοῖον ᾗ (Γελάει ο ανόητος, κι αν δεν υπάρχει κάτι γελοίο). - Καὶ εἰ τὸ χωρίον μὴ ληψόμεθα, τῇ στρατιᾷ ἔσται τὰ ἐπιτήδεια (Και αν την τοποθεσία δε θα καταλάβουμε, στο στράτευμα θα υπάρχουν τα απαραίτητα).	Δηλώνουν: εναντίωση σε κάτι το ενδεχόμενο, το αδύνατο ή κάτι το απίθανο

Ασκήσεις στις εναντιωματικές και παραχωρητικές προτάσεις

Κείμενο για εξάσκηση και μετάφραση

Ἐνθυμώμεθα δὲ καὶ ὅτι εἰ μὲν ἡμῶν ἦσαν ἐκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὄρων αἰ διαφοραί, οἰστόν ἄν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἱκανοὶ καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι, ὥστε εἰ μὴ καὶ ἄθροοι καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστυ μιᾷ γνώμῃ ἀμυνούμεθα αὐτούς, δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται. καὶ τὴν ἦσσαν, εἰ καὶ δεινόν τῷ ἀκοῦσαι, ἴστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσιν ἢ ἄντικρυς δουλείαν· ὃ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ πόλεις τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ δικαίως δοκοῖμεν ἄν πάσχειν ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι καὶ τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι, οἱ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν, ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιούμεν αὐτό, τύραννον δὲ ἐδῶμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, τοὺς δ' ἐν μιᾷ μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν.

Θουκυδίδου, I, 122

Λεξιλόγιο:

ἐνθυμώμεται -οῦμαι = σκέφτομαι, αναλογίζομαι

ἀντίπαλος (<ἀντί +πάλη) = ανταγωνιστής, αντίπαλος / ισόπαλος, ισόρροπος

ὄροι γῆς = τα ὅρια της χώρας, τα σύνορα

οἰστόν : ρηματικό επίθετο του **φέρω τι** = υποφέρω, υπομένω κάτι

ἀμύνω και ἀμύνομαί τινι = αποκρούω, απωθώ κάποιον

δίχα: επίρρημα = χωριστά, σε δύο μέρη, με δύο τρόπους, διαφορετικά

χειρόομαι -οῦμαι τινα = υποτάσσω, καταβάλλω κάποιον

ἄντικρυς: επίρρημα τόπου (= απέναντι, κατευθείαν εμπρός) ή τρόπου (= φανερά, απροκάλυπτα)

ἐνδοιάζω= αμφιβάλλω, διστάζω

βεβαιόω-ῶ = στερεώνω, επιβεβαιώνω, εξασφαλίζω

Ασκήσεις:

1. Να εντοπίσετε την εναντιωματική πρόταση που υπάρχει στο κείμενο και να την αναγνωρίσετε (εισαγωγή, εκφορά).
2. Να εντοπίσετε τους υποθετικούς λόγους στο κείμενο και να τους αναγνωρίσετε (υπόθεση, απόδοση, σημασία).
3. Να γράψετε τους αρχικούς χρόνους των ρημάτων : **φέρω, ἀκούω, φαίνομαι, πάσχω**.
4. **ἡμᾶς**: να γράψετε τον τύπο στη δοτική ενικού
ἔθνη: να γράψετε τον τύπο στη γενική ενικού και στη δοτική πληθυντικού
ἄστυ: να γράψετε τον τύπο στη δοτική ενικού και στην ονομαστική πληθυντικού
ὃ: να κλίνετε την αντωνυμία στο γένος που βρίσκεται

B: Να τοποθετήσετε στο σωστό τύπο το ρήμα της εναντιωματικής ή παραχωρητικής πρότασης και να δικαιολογήσετε την έγκλισή του:

1. Οὐκ ἂν πιστεύσαιμι τούτω, οὐδ' εἰ πολλάκις ταῦτα ..... (εἶπον).
2. Οὐδ' ἔαν .....(ἰκέτευσα) ὑμᾶς, δικαίως ἂν αὐτοὺς ἐλεήσαιτε.
3. Ἡ λεωφόρος ἀσφαλεστέρα, εἰ καὶ ὀλίγω βραδυτέρα ..... (εἶμι).
4. Οὐκ ἂν δύναισθε σωθῆναι, οὐδ' εἰ στρατὸς πολὺς ..... (ἦλθον) ὑμῖν βοηθήσων.

Λύσεις των ασκήσεων για τις εναντιωματικές και παραχωρητικές προτάσεις

A. Κείμενο για εξάσκηση και μετάφραση :

Ἐνθουμώμεθα δὲ καὶ ὅτι εἰ μὲν ἡμῶν ἦσαν ἑκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὄρων αἰ διαφοραί, οἰστὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἱκανοὶ καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι, ὥστε εἰ μὴ καὶ ἄθροοι καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστυ μιᾷ γνώμῃ ἀμυνόμεθα αὐτούς, δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται. καὶ τὴν ἦσσαν, εἰ καὶ δεινὸν τῷ ἀκοῦσαι, ἴστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσιν ἢ ἄντικρυς δουλείαν· ὁ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ πόλεις τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ δικαίως δοκοῖμεν ἂν πάσχειν ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι καὶ τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι, οἱ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν, ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιούμεν αὐτό, τύραννον δὲ ἐώμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, τοὺς δ' ἐν μιᾷ μονάρχους ἀξιούμεν καταλύειν.

Θουκυδίδου, I, 122

Μετάφραση κειμένου:

Ας αναλογιστούμε όμως και αυτό, ότι δηλαδή αν ο καθένας από μας είχε συνοριακές διαφορές προς ισάξιους αντιπάλους, θα ήταν υποφερτό· τώρα όμως οι Αθηναίοι και όλους εμάς μαζί είναι ικανοί (να αντιμετωπίσουν) και ακόμη πιο δυνατοί για (να αντιμετωπίσουν) κάθε πόλη, ώστε, αν δε θα τους αποक्रούσουμε ενωμένοι και με μια ψυχή και κάθε φυλή και κάθε πόλη, επειδή είμαστε διχασμένοι, χωρίς κόπο θα μας υποτάξουν. Και η ήττα, αν και είναι φοβερό σε κάποιο να το ακούσει, ας το γνωρίζει καλά ότι δε φέρνει τίποτε άλλο, παρά φανερά την υποδούλωση· πράγμα που και με λόγια να αμφιβάλλει (κανείς) είναι ντροπή και για την Πελοπόννησο και για τόσες πολλές πόλεις να υποφέρουν από μια. Στην περίπτωση αυτή ή δίκαια μπορεί να φαινόμαστε ότι παθαίνουμε ή ότι εξαιτίας της δειλίας (το) ανεχόμαστε και ακόμη ότι φαινόμαστε κατώτεροι από τους πατέρες, οι οποίοι ελευθέρωσαν την Ελλάδα, αντίθετα εμείς ούτε στους ίδιους τους εαυτούς μας εξασφαλίζουμε αυτό (την ελευθερία) αλλά αφήνουμε να κυριαρχήσει (μια) τυραννική πόλη, και έχουμε την αξίωση να διώχνουμε τους τυράννους από μια (πόλη).

1. Να εντοπίσετε την εναντιωματική πρόταση που υπάρχει στο κείμενο και να την αναγνωρίσετε (εισαγωγή, εκφορά).

εἰ καὶ δεινὸν (ἐστὶ) τῷ ἀκοῦσαι : δευτερεύουσα εναντιωματική πρόταση , εισάγεται με τον εναντιωματικό σύνδεσμο **εἰ καί** και εκφέρεται με απλή **οριστική**. Δηλώνει εναντίωση προς κάτι το πραγματικό.

2. Να εντοπίσετε τους υποθετικούς λόγους στο κείμενο και να τους αναγνωρίσετε (υπόθεση, απόδοση, σημασία).

εἰ ἦσαν (Υπόθεση) ..... ἂν ἦν (Απόδοση) : μη πραγματικό
 εἰ μὴ ἀμυνόμεθα (Υπόθεση) ..... χειρώσονται (Απόδοση) :
 πραγματικό

3. Να γράψετε τους αρχικούς χρόνους των ρημάτων : φέρω, ἀκούω, φαίνομαι, πάσχω.

Ενεστ: φέρω	ἀκούω	φαίνομαι	πάσχω
Παρατ: ἔφερον	ἤκουον	ἐφαινόμην	ἔπασχον
Μέλλ: οἶσω	ἀκούσομαι	φανοῦμαι / φανήσομαι	πείσομαι
Αόριστ: ἤνεγκα/(β')	ἤκουσα	ἐφηνάμην/ἐφάνθην/ ἐφάνην	ἔπαθον
Παρακ: ἐνήνοχα	ἀκήκοα	πέφασμαι / πέφηνα	πέπονθα
Υπερσ: ἐνηνόχην	ἤκηκόειν	ἐπεφάσμην / ἐπεφήνειν	ἐπεπόνθειν

4. ἡμᾶς: να γράψετε τον τύπο στη δοτική ενικού
 δοτική ενικού : ἐμοί
 ἔθνη: να γράψετε τον τύπο στη γενική ενικού και στη δοτική πληθυντικού
 γεν. ενικού: ἔθνους / δοτική πληθ: ἔθνεσι
 ἄστν: να γράψετε τον τύπο στη δοτική ενικού και στην ονομαστική
 πληθυντικού
 δοτ. ενικού: ἄσται /ονομαστ. πληθυντ. ἄστη
 ὄ: να κλίνετε την αντωνυμία στο γένος που βρίσκεται

Ενικός	Πληθυντικός
ὄ	ἄ
οὓ	ῶν
ῶ	οῖς
ὄ	ἄ

**B: Να τοποθετήσετε στο σωστό τύπο το ρήμα της εναντιωματικής ή
 παραχωρητικής πρότασης και να δικαιολογήσετε την ἐγκλίση του:**

1. Οὐκ ἂν πιστεύοισαμι τούτω, οὐδ' εἰ πολλάκις ταῦτα ..... (εἶπον).
 εἶποι
2. Οὐδ' ἐὰν .....(ἰκέτευσα) ὑμᾶς, δικαίως ἂν αὐτοὺς ἐλεήσαιτε.
 ἰκετεύοισι
3. Ἡ λεωφόρος ἀσφαλεστέρα, εἰ καὶ ὀλίγω βραδυτέρα ..... (εἰμί).
 ἐστί
4. Οὐκ ἂν δύνασθε σωθῆναι, οὐδ' εἰ στρατὸς πολλὸς ..... (ἦλθον) ὑμῖν
 βοηθήσω.
 ἔλθοι